

خلاصه کتاب (سطح مقدماتی)

طرح مسئله

آیا اسلام فقط به دنبال آباد کردن آخرت است یا برای آباد کردن زندگی در این دنیا، و رسیدن انسان به یک زندگی خوب هم برنامه دارد؟ اگر دارد، طرح و برنامه اسلام برای یک زندگی اجتماعی موفق که نیازهای فردی و جمعی انسان‌ها در این دنیا را به بهترین نحو و با کمترین آسیب برآورده کند، چیست؟ هدف مولف در این کتاب پاسخ به همین سوال اخیر است. در واقع مولف تلاش کرده بر اساس مهمترین آیات قرآن، به فراوان‌ترین و اصلی‌ترین سوال همه انسان‌ها در این دنیا، پاسخ دهد. از آنجا که چهار مفهوم ایمان، توحید، نبوت و ولایت، جزو اصلی‌ترین و پرتکرارترین مفاهیم مطرح شده در قرآن هستند، نویسنده با تبیین این مفاهیم از طریق آیات قرآن، نقش هر کدام از این مفاهیم را در بنا کردن زندگی و جامعه مطلوب انسان بیان کرده است. مطالب چهار بخش این کتاب به اختصار عبارتند از:

بخش اول: ایمان؛

ویژگی‌ها و ثمرات

از نگاه عقلی و تجربی، برای خوشبخت شدن در زندگی، چه بی‌دین و مادی‌گرا باشید و چه دیندار و خداپرست، ۱۲ شرط لازم است؛ ایمان حقیقی این شروط را تأمین می‌کند و موجب خوشبخت شدن در زندگی می‌شود.

بخش دوم: توحید!

روح توحید و تأثیر آن در زندگی اجتماعی و فردی

توحید به معنی باور داشتن قدرت مطلق خدا و در نتیجه آزاد شدن از اطاعت غیرخدا است. فایده آن از جهت اجتماعی، رهایی جامعه از اطاعت غیرخدا و از بین رفتن طبقات اجتماعی است که منشأ اصلی نابسامانی‌های مردم است. از نظر فردی و روانی نیز توحید باعث ایجاد وسعت دید و شجاعت و از بین رفتن ترس است که عامل اکثر بدبختی‌ها و ناکامی‌های انسان است.

بخش سوم: نبوت!

فلسفه، اهداف، معارضین و نتایج نبوت و لازمه شهادت به نبوت

نبی، ابتدا خودش از درون برانگیخته (مبعوث) می‌شود، آنگاه عزم ایجاد انقلاب (بعثت؛ برانگیختگی و تحول) در جامعه می‌کند، و برای تحقق لازمه این تحول، یعنی انسان‌سازی، دنبال تشکیل حکومت می‌رود. و در این مسیر کسانی که منافعشان در گرو جامعه طبقاتی و تبعیض‌آلود است، با او معارضه می‌کنند. اما هرکسی که به رسالت او شهادت می‌دهد، اگر در این شهادت صادق باشد، باید در راه تحقق هدف رسول، که درست کردن و آباد کردن دنیا است، تلاش کنند.

بخش چهارم: ولایت!

معنا و مراتب ولایت و آثارش در زندگی، معنا و آسیب طاغوت در زندگی و معنای هجرت

انبیاء برای تحقق هدفشان یعنی جامعه‌سازی، نیازمند یک جمع به هم پیوسته، یعنی ولایت‌مدار هستند، که این ولایت‌مداری اولاً به معنی به هم پیوستگی مؤمنین با همدیگر (ولایت عرضی) و با ولی (ولایت طولی)، در هدف، فکر و عمل است و ثانیاً به معنی عدم وابستگی و تأثیرپذیری از کفار و طواغیت است. و مهم‌ترین کارکرد ولایت در جامعه، شکوفایی استعدادهاست؛ برخلاف طاغوت که اثرش نابودی و استثمار استعدادها در جهت منافع طواغیت است. راه رسیدن جامعه به این شکوفایی نیز، «هجرت» از اسارت طاغوت، به محیط امن و آزاد یک جامعه ولایت‌مدار است.

فهرست کتاب (سطح مقدماتی)

بخش اول: ایمان!

ویژگی‌های ایمان (آگاهانه، زاینده، پاینده) و ثمرات آن (نقش آن در زندگی خوب)

[جلسه ۱] نشانه‌های ایمان؛ ویژگی‌های مؤمن (۱)

[جلسه ۲] نشانه‌های ایمان؛ ویژگی‌های مؤمن (۲)

[جلسه ۳] ویژگی‌های ایمان حقیقی: ۱. آگاهانه

[جلسه ۴] ویژگی‌های ایمان حقیقی: ۲. زاینده و همراه با تعهدات عملی

[جلسه ۵] ویژگی‌های ایمان حقیقی: ۳. همیشه و همه جا

[جلسه ۶] آثار ایمان حقیقی در رسیدن به یک زندگی خوب

[جلسه ۷] آثار ایمان در قرآن، همان شروط خوشبختی در دنیا!

بخش دوم: توحید؛

معنای توحید (آزادی) و تأثیر توحید بر زندگی فردی (وسعت دید، شجاعت) و اجتماعی (نفی طبقات اجتماعی)

[جلسه ۸] توحید یعنی همه جهان وابسته به قدرت بالاتر است، و همه، بردگان و بندگان اویند (توحید در جهان بینی اسلام)

[جلسه ۹] ضرورت نگاه کارکردگرایانه به توحید، وابستگی جهان و انسان به قدرت برتر و عبودیت برابر همه موجودات در برابر خدا (توحید در ایدئولوژی اسلام)

[جلسه ۱۰] روح توحید، نفی اطاعت غیرخدا (عبادت و اطاعت انحصاری خدا)

[جلسه ۱۱] معنای عبادت، اطاعت از غیرخدا چه در فرمان‌های شخصی و چه در قوانین اجتماعی یعنی شرک (روح توحید نفی عبودیت غیرخدا)

[جلسه ۱۲] مهم‌ترین اثر اجتماعی توحید: نفی طبقات اجتماعی (توحید و نفی طبقات اجتماعی)

[جلسه ۱۳] تأثیر توحید در زندگی فردی: وسعت دید، شجاعت (تأثیرات روانی توحید)

بخش سوم: نبوت؛

فلسفه نبوت، اثر نبوت در حالات درونی و پیرامونی نبی، اهداف (انسان‌سازی از طریق حکومت)، معارضین نبوت، نتایج نبوت (بلندمدت و کوتاه‌مدت) و لازمه شهادت به نبوت (تلاش برای آبادانی دنیا)

[جلسه ۱۴]: فلسفه نبوت و ارسال رسول؛ عدم کفایت عقل و غریزه برای هدایت بشر

[جلسه ۱۵]: بعثت و برانگیختگی درونی نبی، مقدمه بعثت بیرونی و اجتماعی (بعثت در نبوت)

[جلسه ۱۶]: هدف بعثت انبیا، جامعه‌سازی و در رأس آن نفی طبقات اجتماعی (رستاخیز اجتماعی نبوت)

[جلسه ۱۷]: اهداف نبوت؛ انسان‌سازی از طریق ایجاد حکومت

[جلسه ۱۸]: انبیا حرف آخر، یعنی «ایجاد حکومت» را، همان اول می‌گفتند (نخستین نغمه‌های نبوت)

[جلسه ۱۹]: گروه‌های معارض؛ طواغیت، اشراف، خوش‌گذران‌ها، نخبگان مذهبی

[جلسه ۲۰]: انبیا از منظر یک فعالیت دسته‌جمعی، موفق بودند (فرجام نبوت [۱])

[جلسه ۲۱]: برخی انبیا با دو شرط ایمان و صبر مردم، در زمان خودشان هم موفق شدند (فرجام نبوت

[۲])

[جلسه ۲۲]: لازمه شهادت به نبوت و ایمان به رسول، «پیگیری» اهداف او از جمله آبادانی دنیاست (تعهد «ایمان به نبوت»)

بخش چهارم: ولایت!

معنای ولایت، مراتب ولایت (عرضی، طولی)، آثار آن در زندگی اجتماعی (شکوفایی استعدادها) و آسیب ولایت طاغوت (نابودی و استثمار استعدادها)

[جلسه ۲۳]: ولایت یعنی «به هم پیوستگی» با مؤمنین و ولی، و «گسستگی» با جبهه مقابل ولی (ولایت)

[جلسه ۲۴]: دو جهت ولایت در قرآن؛ حفظ پیوستگی داخلی و نفی وابستگی خارجی، ضرورت ولی و قدرت متمرکز برای حفظ پیوستگی و نفی وابستگی (پیوندهای امت اسلامی)

[جلسه ۲۵]: ثمرات اجتماعی و فردی ولایت و معنای ولایت در انسان و جامعه (بهشت ولایت)

[جلسه ۲۶]: حاکم بودن خدا به عنوان ولی واقعی در جامعه، و هر آنکه خدا به نام یا نشانی به ولایت می‌گمارد (در پیرامون ولایت [۱])

[جلسه ۲۷]: پیامدها و آثار سوء عدم پذیرش ولایت خدا و پذیرش ولایت غیر خدا؛ آسیب‌های اجتماعی ولایت طاغوت و شیطان؛ نابودی یا استثمار استعدادها (در پیرامون ولایت [۲])

[جلسه ۲۸]: معنای ولایت شیطان، آسیب‌های اجتماعی ولایت طاغوت؛ تسلط بر استعدادها و نیروها و ابتکارها و سلب آزادی و بی‌اختیار کردن انسان‌ها. هجرت یعنی رها شدن از قید و بندهای نظام جاهلی و رسیدن به محیط آزاد اسلامی (در پیرامون ولایت [۳])